

PÅ SLAVETOGT TIL MADAGASCAR

1737-1739

Af

GEORG NØRREGÅRD

I begyndelsen af året 1737 opholdt der sig i København en mand ved navn Charles Barrington. Hans brogede fortid kunne måske have advaret bedre folk mod at indlade sig med ham. Han havde oplevet både det ene og det andet i Indien, men han havde en del penge på lommen, og han syntes at være i besiddelse af initiativ. Så hvorfor skulle man ikke drage nytte af ham?

Få år i forvejen havde Danmark købt den vestindiske ø St. Croix og begyndt at udstykke den. Charles Barrington tilbød nu at overtage en plantage på øen; men først ville han foretage en rejse til Madagascar for at hente slaver, dels til sin egen bedrift, dels til at sælge til andre vestindiske plantere. Han henvendte sig derfor til det vestindisk-guineiske kompagni i København om at låne fregatten „Grevinden af Laurwigen“ til dette formål. Den var et par måneder tidligere hjemkommen fra sin tredje rejse til Vestindien¹ og måtte endnu antages at være et fuldgodt skib.

Tanken om at sende en ekspedition til Madagascar kunne forekomme de københavnske kompagniherrer ny og fremmed. Hverken det vestindiske eller det ostindiske kompagni havde hidtil udrustet ekspeditioner til den fjerne ø. Ingen europæisk magt havde imidlertid lagt hånden på hele øen som sådan;

¹ Skibet afgik første gang 1730, anden gang 1733 og lagde ved begge lejligheder vejen om ad Guineakysten for at opkøbe slaver til salg i Vestindien. Den tredje rejse gik direkte til Vestindien og retur og varede kun fra april til november 1736.

kun havde portugisere og franskmænd periodevis haft holddepunkter på dens kyster. Der kunne da intet være i vejen for at gøre et forsøg.

Det måtte også virke tiltalende, at Barrington ville fremskaffe slaver til St. Croix, som endnu var meget tyndt befolket. Måske vidste man tillige, at svenskerne en halv snes år forinden havde haft planer om besejling af Madagascar. I alt fald gik det vestindisk-guineiske kompagnis direktion ind på Barringtons planer, og det blev til, at han skulle overtage 4 grundstykker på St. Croix af standardstørrelse, hvert til en pris af 500 rd., og låne fregatten til Madagascarrejsen mod en afgift af 800 rd. pr. måned regnet fra den dag, da kabyssen blev tændt uden for Københavns bom. Kompagniet skulle sørge for at istandsætte og bemande skibet og proviantere det for 12 måneder; men Barrington skulle betale den del af ladningen, som skulle bruges til at indkøbe slaver for, og han skulle selv antage og lønne de officerer, læger o.s.v., som han ønskede at medtage. 2000 rd. skulle han betale forud til kompagniet, resten ved ankomsten til Vestindien.

Barrington havde håbet på, at skibet skulle ligge klar til afgang i marts eller begyndelsen af april 1737, men først den 8. juni kom det af sted. Kompagniet havde da til besætning antaget 40 md., men Barrington mødte op med ikke mindre end 23 md. Det skulle snart vise sig at være en grundfejl, at skibet således på en måde blev udstyret med to besætninger, hver under sin leder. I det afsluttede certeparti og i kaptajnens instrukser var der ganske vist givet visse retningslinier for det indbyrdes forhold. Barringtons styrmænd skulle således have vagt skiftevis med kompagniets, men ikke nogen kommando over skibsfolkene, der ikke forstod deres sprog. Eet er imidlertid teori, et andet praksis, når parterne månedsvi er overladt til at tåle hinanden om bord på et skib i rum sø. Dertil kom, at de folk, som kompagniet havde antaget, næppe var af de bedste. Selvfølgelig lod man ikke kærnetropperne gå med på et togt, der sigtede mod egne, kompagniet aldrig før havde besejlet, og som derfor mere havde karakter af en opdagelsesrejse end af en handelsfart. Ingen af kompagniets officerer havde været på Madagas-

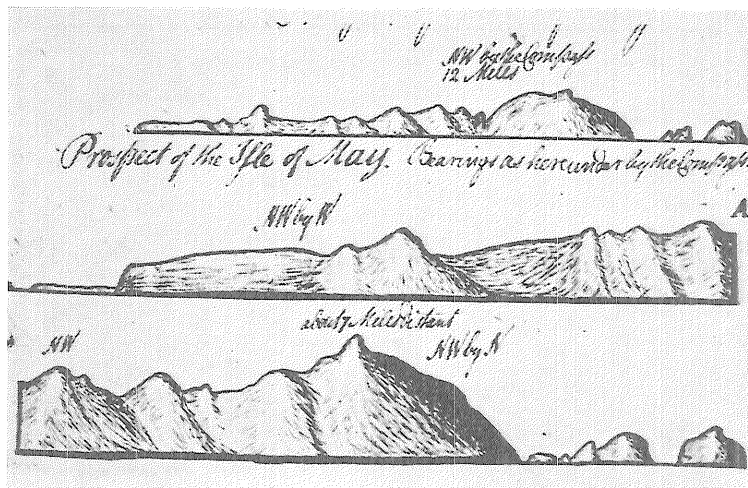

Landtoning af Fair Isle mellem Shetlandsøerne og Orkneyøerne.
 „Grevinden af Laurwigen“ passerede denne ø på udrejsen.
 Efter Barringtons engelske journal.

car. Ganske vist hed det sig, at der blandt Barringtons mand-
 skab fandtes skotske styrmænd, der var kendt med øen; men det
 viste sig siden, at de var lige så uvidende som det danske mand-
 skab.

Mere skæbnesvangert blev det dog, at kompagniofficererne
 led af åbenlys karakterbrist. Mindst måske kaptajnen Jacob
 Nicolaj Holst, der i og for sig var en dygtig mand, myndig og
 beslutsom, ikke ueffen på en opdagelsesrejse, men sikkert meget
 grov i ordvalget og på vej til at blive kværlulant. Hans brogede
 biografi viser en stigende tilbøjelighed til at rode sig ind i penge-
 vanskeligheder og retssager. Endnu før skibet havde forladt
 Københavns red, kom det til flere ordskifter mellem ham og
 Barrington. I et af tilfældene havde Holst overfuset en ung
 volontør i Barringtons tjeneste, så den unge mand fik tårer i
 øjnene, og Holst måtte op med et glas vin til ham for at bilægge
 striden. I et andet, der drejede sig om en af Barringtons ma-
 troser, måtte kompagniets direktører mægle. Efter afgangens
 følte Barrington sig flere gange forurettet over, at kaptajnen gav
 ordre til at tage fødevarer af hans forsyninger.

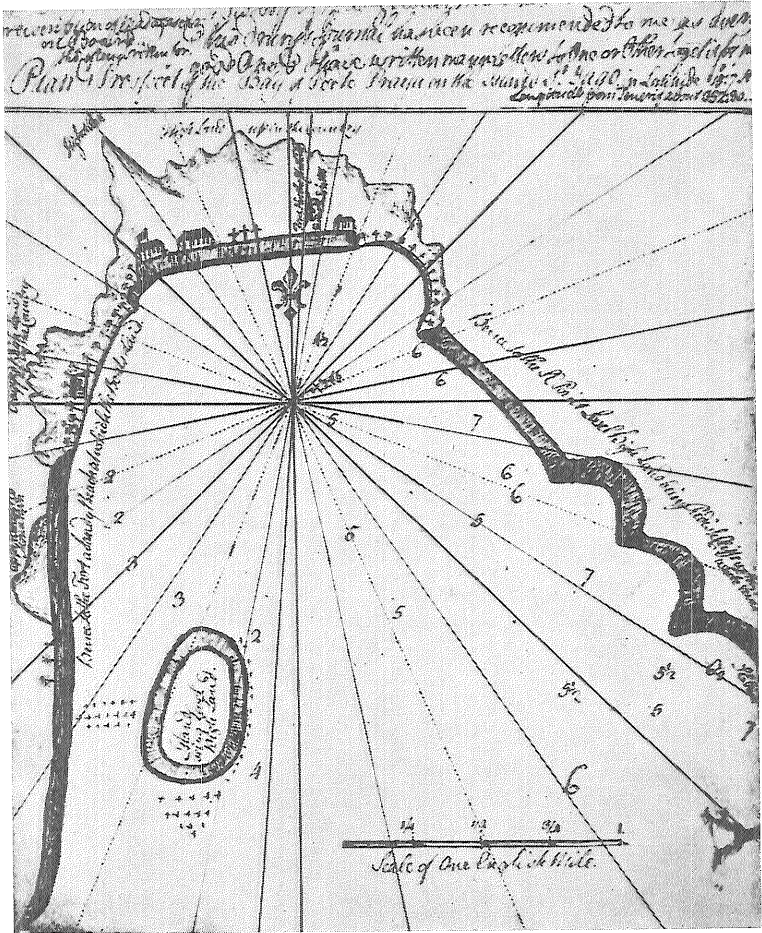
Da hans folk efter 6 ugers sejlads begyndte at blive syge,
 fordi deres vand var dårligt, bad han til sidst, endda skriftligt,
 Holst om at få noget af kompagniets vand; kaptajnen lod da
 Barringtons vand undersøge og gav derefter afslag, idet han
 tilføjede, at han troede, Barrington ville chikanere ham, en
 vending, han også brugte ved andre lejligheder. I øvrigt viste
 Barringtons vandfæde sig hurtigt at være beskadigede, fordi han
 fra begyndelsen hyppigt lod dem hejse op og ned for at få fat
 i varer, der lå under dem i lasten.

Landtoning ved May-øen, den af de kapverdiske øer,
som „Grevinden af Laurwigen“ først sigtede.
Efter tegning i Barringtons engelske journal.

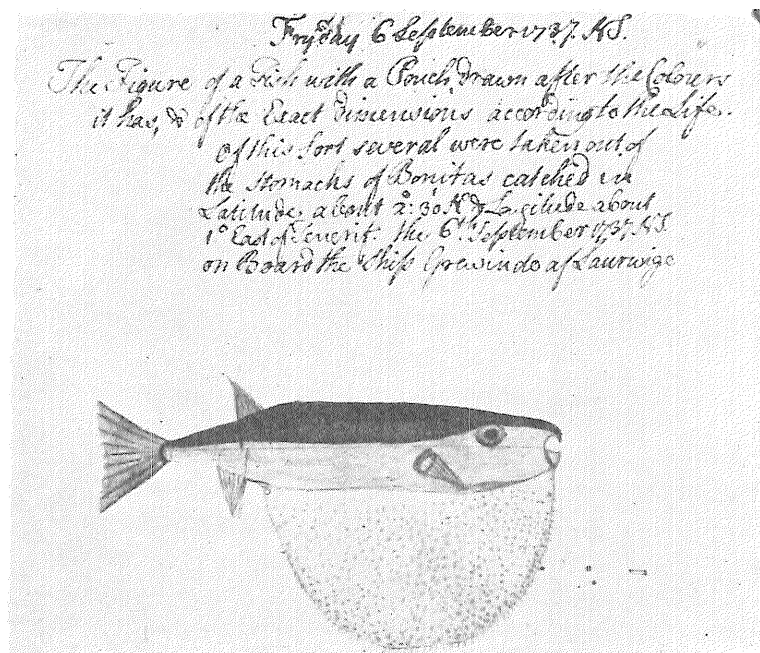
I længden syntes Holst dog at have forliget sig tåleligt godt med Barrington, som skal have forstået at optræde med megen forsonlighed. Kaptajnen bøjede således af, da Barrington besværede sig over hans tilbøjelighed til at straffe det fremmede mandskab på det strengeste, når det havde forset sig. Værre følger for forholdene om bord fik det i længden, at de to første styrmænd af kompagnibesætningen, Ole Andersen og Herman Dyssel, hengav sig til et voldsomt drikkeri og derefter i beruset tilstand satte sig op mod kaptajnen og efterhånden stiftede parti blandt besætningen; bådsmanden, konstabelen og tømmermanden deltog ofte i drikkeriet og hørte på tilrakningen af kaptajnen. Den tredie styrmænd Johannes Hansen var derimod på kaptajnens side og klagede over de to andre, når han fandt dem sovende eller drukne på vagten. Ved en sådan lejlighed var skibet endda en gang kommet helt ud af kurs. Ole Andersen og Dyssel svarede med at kræve Johs. Hansen afsat, bl. a. under henvisning til, at han ikke havde fået en journal at føre.

Mere alvorlige stridigheder opkom dog først, da man nærmede sig de kanariske øer. Det viste sig da, at de to danske

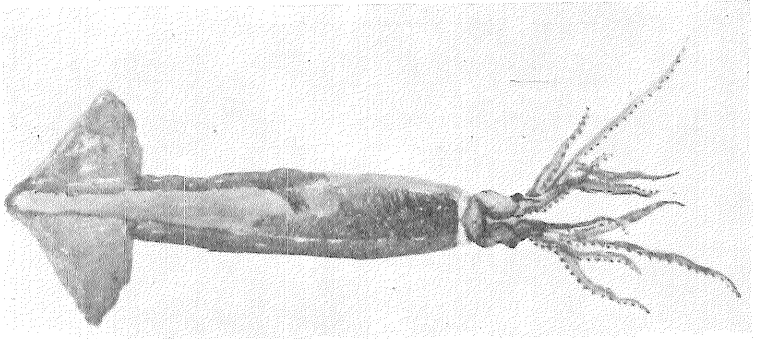
Porto Pray på San Thiago blandt de kapverdiske øer.
Efter tegning i Barringtons engelske journal.

sturmænds „gisninger“ med hensyn til, hvor skibet befandt sig, ikke stemte overens med de iagttagelser, Barrington gjorde med en nyopfundnen engelsk kvadrant. Bagved lå muligvis stormændenes ønske om at lægge ind til San Thiago for at indtage forfriskninger; de havde også ved Norge vist stor iver for at komme i land, og skibet havde hidtil kun lagt ind ved Fairhill mellem

Af „Grevinden af Laurwigen“s fangst.
Efter farvelagt tegning blandt Barringtons papirer [i Rigsarkivet].

Orkneyøerne og Shetlandsøerne. Barrington mente imidlertid at have forsyninger nok og gav ordre til at fortsætte; men Ole Andersen og Dyssel ville ikke bøje sig herfor, og om aftenen den 8. august kom det til en hård disput over kahytbordet mellem dem og kaptajnen. Til sidst gik de ud og smækkede med døren. Kaptajnen gik da op på skansen og kommanderede Dyssel til at ændre kurs, og da Ole Andersen kom og lagde sig imellem, blev han kommanderet ned i sin kahyt i arrest. Kaptajnen befalede på ny rorgængereren at lægge om; men da det ikke straks skete, sprang en af Barringtons styrmænd Walter Lieth frem for at tage roret. Dyssel kastede sig derfor over ham og slog ham såvel som en anden af Barringtons folk, der blandede sig i striden. Det kom herefter til tumult på skibet. Ole Andersen beskyldte Barrington for, at han ville lokke skibet i sørøveres magt, og råbte, at kaptajnen holdt med englænderne.

Blæksprutte.

Efter farvelagt tegning blandt Barringtons papirer [i Rigsarkivet].

Barrington søgte at stifte fred og beordrede sine folk under dæk, men de to danske stormænd uddelte våben til deres folk og holdt natten over Barringtons officerer indespærret i kahytten, og spektaklet førte til, at skibet måtte lægge ind til San Thiago, for at Holst eventuelt kunne få hjælp hos den portugisiske guvernør. Her blev holdt forhør om bord, og striden blev bilagt efter megen palaver. Det indførtes sluttelig i skibsprotokollen, at det passerede skulle være glemt, til man kom hen, hvor ret kunne holdes, og hver især skulle fortsætte på sin hidtidige post. Skibet kunne derefter fortsætte rejsen den 13. august.

På vejen til Kap det gode Håb gik det nu nogenlunde. Stadig forekom dog skærmydsler, og de to danske stormænd vedblev deres opposition mod kaptajnen og Barrington. Endvidere kunne Barringtons førstemand, underkaptajn Ninian Bryce, og hans danske supercargo Sigvard Friis Bruun i denne periode ikke komme ud af det med den ene af hans læger James Grier. Først efter meget besvær lykkedes det Barrington at få kaptajnen til at samtykke i, at der blev bygget et ruf til slaverne, således som det var skik på andre slaveskibe. Samtidig satte kaptajnen skibets bødker til at reparere Barringtons vandfæde, så de kunne være rede til påfyldning ved Kap.

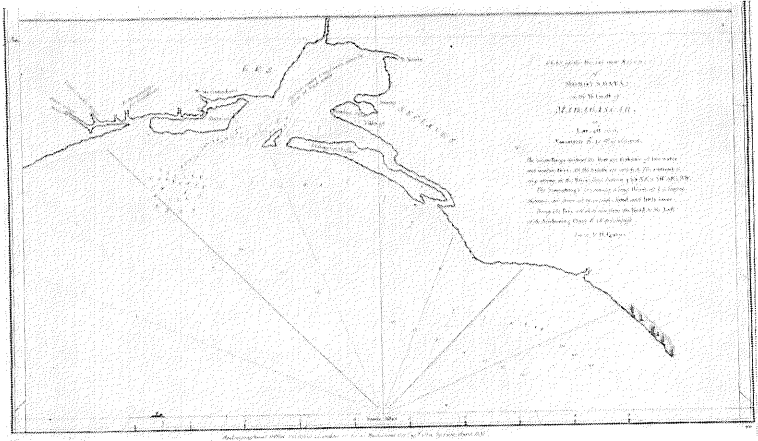
Ankomsten hertil skete den 31. oktober, uden at man havde mistet en eneste mand undervejs. Det var kun under stærkt pres fra kaptajnen, at Barrington gik med til at søge land; han var

hellere gået direkte til Madagascar; men hensynet til forsyningerne om bord måtte være afgørende. Det var forbudt det hollandske etablissement på Kap at hjælpe skibe med forfriskninger, når de var på vej for at drive ny handel; men guvernøren og rådet havde dog intet imod at hjælpe. Blot kneb det med at finde på passende undskyldning over for autoriteterne hjemme i Holland. Det lykkedes imidlertid både at få udført yderligere reparationer på Barringtons vandfæde og at få dem fyldt. Kaptajnen lånte Barrington penge til at købe forfriskninger til sine folk, og den 11. november kunne man sejle videre.

Den 28. og 30. november fejrede man henholdsvis dronningens og kongens fødselsdag ved gilder om bord. Navnlig ved den første af disse lejligheder udfoldede det sig til drikkeri. Ole Andersen og Dyssel blev fulde og udslyngede alle de værste skældsord om kaptajnen, som de kunne finde på. De kaldte ham hundsvot, ølhore og svinehund. Især Dyssel var grov i munden og kaldte ham for en magermand og den røde hane. En dreng hørte styrmanden sige, at kaptajnen og Barrington lå „udi røven på hverandre“. En anden dreng slog de og skubbede ham ned ad trappen og sagde, at han skulle gå ned og æde og drikke og skide med kaptajnen. Holst var ikke værd at føre skuden, og Dyssel truede med at kaste ham over bord. Ganske afgjort havde han planer om at tage magten, når de nærmede sig land. Alle disse udtryk blev siden til overflod bevidnet ved retsforhør over folkene; de fleste af dem var brugt ikke ved een, men ved flere lejligheder.

Da Holst senere en gang indlod sig i samtale med Dyssel på en nattevagt, påstod styrmanden, at nogle af de danske planlagde et oprør af uvilje mod de engelskes religion, og Dyssel lovede endog sin bistand til at få oprørerne straffet. Dyssel opførte sig således helt igennem højst besynderligt.

Under opholdet ved Kap det gode Håb havde man søgt at skaffe sig pålidelige oplysninger om forholdene på Madagascar; Sigvard Friis Bruun havde logeret i land af denne grund; men hollænderne rykkede ikke ud med ret meget. Dog fik man en udskrift af en journal fra et skib, der var sejlet til St. Marie og Batavia, og som på Madagascar havde købt mandsslaver for

Kort over Morandavoflodens munding.

Efter D'Après udgivet af kaptajn Hurd i henhold til parlamentsakt 1811.

en flint med kugler pr. stk. og kvindeslaver for kattuner. På vejen over det sydlige Atlanterhav havde man netop om bord i „Grevinden af Laurwigen“ været beskæftiget med at støbe kugler til de geværer, som Barrington havde medbragt hjemmefra. Endvidere hed det sig, at man i Mattatena kunne købe slaver for en streng af 100 koraller pr. stk. På Kap var slaverne derimod i god pris, gerne 80 a 100 rd. pr. stk.

Trods oplysningerne var Barrington i tvivl, hvor på Madagascar han skulle søge land. Da man forskende nærmede sig kysten, mødte man imidlertid en kano, der var på fiskeri, og om bord fandtes en såkaldt hvid mand Willem Ross, kaldet Will Boatswain, som talte tåleligt godt engelsk. Han meddelte, at man var ud for Morandavofloden, der falder ud i Lovobébugten på vestsiden af Madagascar, og at der nok var slaver at få her; der havde ikke været skib ved denne kyst de sidste 8 år.

Barrington gik da i land – det var den 16. december 1737 – og lod opføre et faktori på stranden på et sted ved navn Young Owl i Sakalava. Nogle af hans varer blev derpå udlosset, og byttehandelen med de indfødte kunne begynde. Man fik på denne måde øksne, høns, æg, mælk o. lign. Barrington klagede over, at kaptajnen uden videre tog af hans varer til at betale

forsyninger med, og at han betalte varerne for dyrt; men ved senere forhør bevidnede kompagniets folk, at det altid var Holst, der måtte sørge for at skaffe proviant til skibet. Siden mente Barrington, at det var en fejl, at han lod kaptajnen komme i så megen direkte forbindelse med de indfødte.

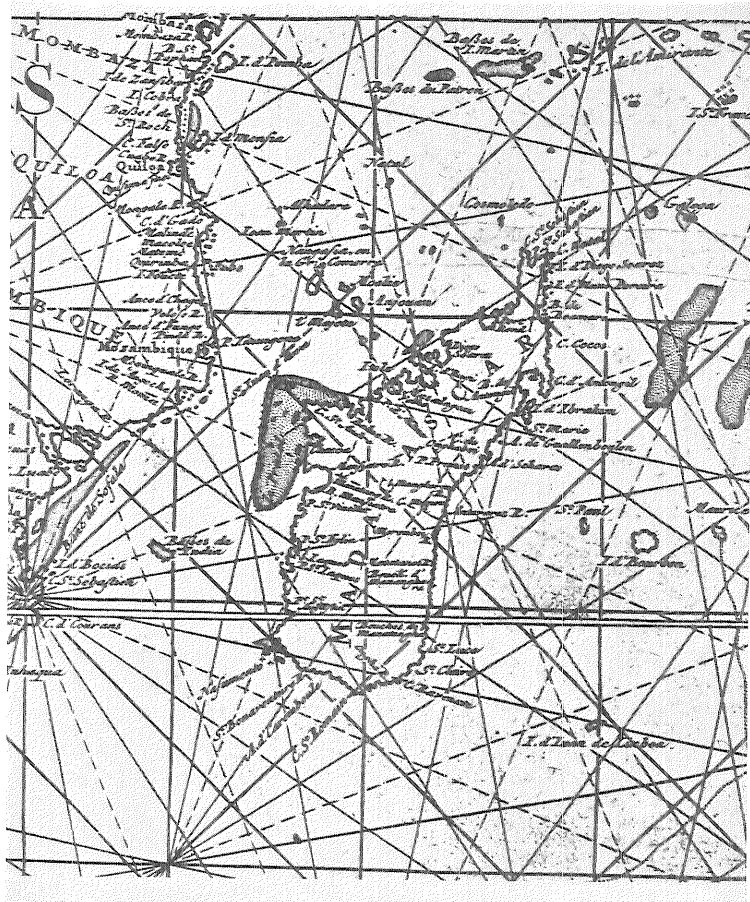
Barrington sendte nu kort efter ankomsten doktor Grier op med gaver til den lokale konge, der hed Rangeta og residerede i Moherbo (eller Mohabo). Få dage efter kom to af kongens „generaler“, Dandambo og Blaauve, for at komplimentere Barrington. Blaauve havde fem koner, men Dandambo kun een, der var meget ung og munter og blev opvartet af 12 slaver. „Hun syntes vel om te, når der var sukker i, forlangte ingen brændevin, og så gav B. hende heller ingen“. Ellers var folkene på kysten meget fordrukne. Blaauve syntes nok om kaffe, men foretrak alligevel brændevin. Dandambo forærede Barrington en pige.

Få dage efter vendte Grier tilbage med den besked, at kongen var ved at ruste sig til krig, men manglede kugler, krudt og flintesten, og han ville gerne handle med Barrington. Grier var blevet meget honnet modtaget, og kongen havde foræret ham en slavedreng og to køer. Dagen derpå kom generalerne igen og berettede, at kongen var i krig med fire andre konger, og det var farligt for europæerne at drage op til ham; men Barrington sagde, at han ikke var bange og gerne ville rejse derop, hvis kongen var til sinds at handle. At kong Rangeta var venlig stemt, fremgik af, at han sendte to slaver som foræring og ønskede tre flasker brændevin igen. Også senere sendte han slaver som foræring. I mellemtiden begyndte man at købslå om den levende vare. Kongen forlangte 2 flinter, 2 potter krudt, 20 flintesten og 20 kugler pr. slave, hvilket man sagde var blevet betalt tidligere af kaptajnerne Mackett, Bloom, White og Burnham; men Barrington påstod, at det var prisen, når der lå flere skibe og konkurrerede om købet; når der kun lå eet, ville han kun give 1 flint, 1 pot krudt, 20 flintesten og 20 kugler. Man tilbød ham da at gå ned i fordringerne, hvis han ville sværge på biblen, at der var betalt en billigere pris end den forlangte; men Barrington ville ikke sværge. Ligeledes for-

langte man en flint for en okse; men Barrington ville kun betale med småting som sakse, knive, koraller etc. Da han blev spurgt, hvorfor der ikke kom flere skibe, forklarede han, at det skyldtes de opskruede priser, og at englænderne havde meget nærmere vej til Guinea, når de ville købe slaver. Hvis ikke en rimelig pris kunne opnås ved Morandavo, ville Barrington søge at købe andre steder.

Det viste sig nu også, at de indfødte mistænkte Barrington for at være sørøver. Da der blev spurgt, om han ikke havde erobret skibe undervejs, måtte han til at forklare, hvorfor der var folk af to forskellige nationer om bord. Ligeledes meddelte han, at han havde antaget danske matroser, fordi de kun forlangte 15 rd. om måneden, medens de engelske ville have 25 rd. Han hævdede endvidere, at der ikke var uorden og drikkeri på hans skib, sådan som på et sørøverskib. Da der blev tale om at forære kaptajnen slaver, tilstod han, at han ønskede at beholde slavehandelen for sig selv, og hvis man ville forære kaptajnen eller andre noget, bad han, at det måtte blive guld, sølv og diamanter.

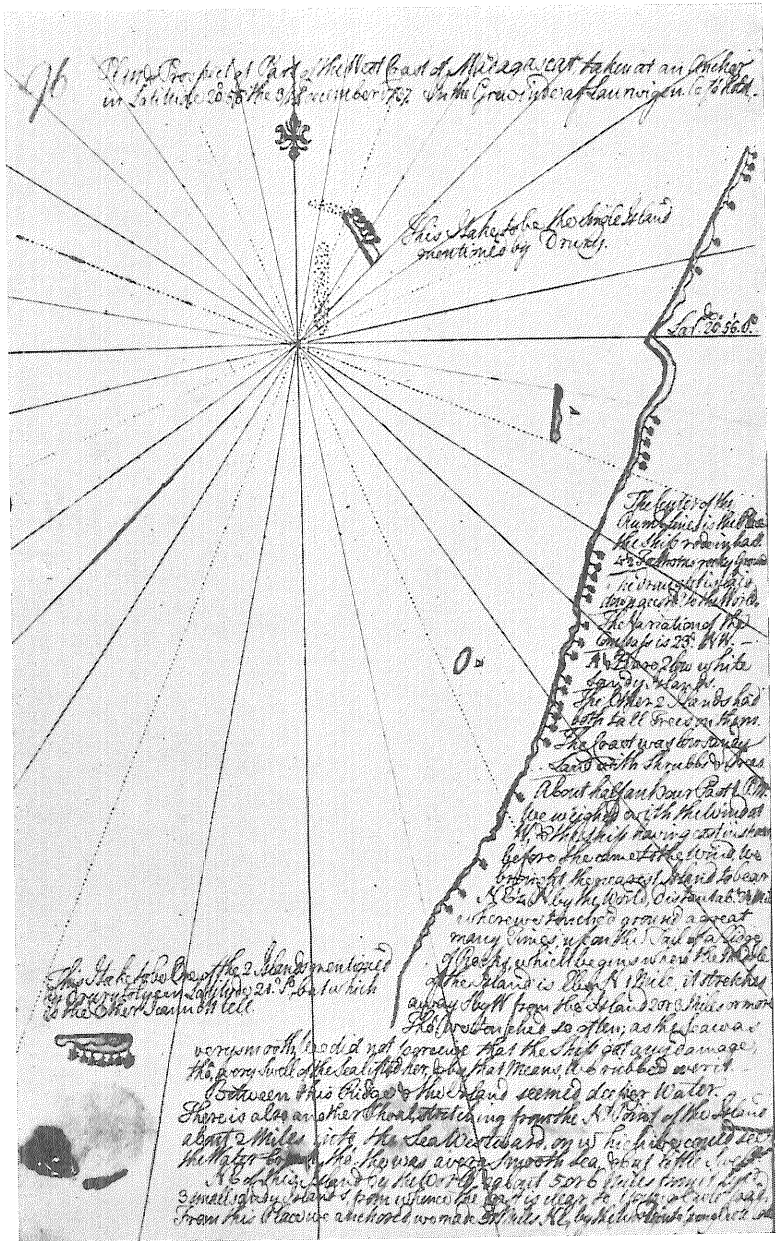
Den 3. januar 1738 kom nu kong Rangeta og hans søn, prins Cheranto, selv ned til kysten for at handle. Kanosejl blev spændt over nogle pæle på en lille høj, og her tog monarken, klædt i rustning og med flint i hånden, plads på en stol med sine mænd omkring sig, mens en gang blev ladet åben, så man bedre kunne se ned til skibet. Barrington mødte derefter op under trommeslagning med ti mand i røde kjoler og ledsaget af kaptajnen og de forskellige forhandlere. Dr. Grier fulgte efter med gaver, bestående af to messingbeslagne musketter, 2 dito pistoler, 52 pd. krudt, 1000 kugler og 20 flintesten. På forlangende blev også bragt 200 flasker brændevin til kongens mænd og 1 pot „Römmer“ til ham selv samt 3 flasker vin; men kongen forlangte, at Barrington skulle smage vinen til, før han selv drak. Videre blev 7 kanoner affyret, „meget til kongens fornøjelse“. Efter at de fornødne komplimenter var udvekslet, begyndte forhandlingerne; men da hver blev ved sit, trak kongen sig tilbage over Morandavofloden, mens Barrington gik til faktoriet og gav ordre til, at alt skulle pakkes

Madagaskar.

Udsnit af Johannes van Keulens kort „Wassende Pas-Kaart van Ost-Indien“ (slutningen af 1600'erne). – Handels- og Søfartsmuseet.

sammen og sendes ud på skibet. Forhandlere vedblev dog at gå frem og tilbage mellem parterne, og tydeligt nok trykkede krigsbegivenhederne kongen; hans iver efter at få flintebøsser var påfaldende, og den 6. januar kom han tilbage og indgik på et kompromis, således at der for en 1. classes mandsslave skulle betales 1 flint og 3 potter krudt, for en kvindeslave efter

Facsimile af side i Barringtons engelske journal med rids af en del af Madagascars vestkyst.

Barringtons tilbud, for en pige eller en dreng 1 flint, 1 pot krudt og kun 10 kugler og 10 flintesten. Til gengæld for denne gunstige aftale skulle kongen have en kasse med 30 flinter.

Samtidig spurgte han imidlertid, om han måtte komme om bord på det danske skib, hvis krigen gik ham imod. Barrington undredes vel herover, fordi alle syntes at anerkende ham som konge „og gøre ham al brugelig respekt ved at slikke hans knæ og fødder og stå på hovedet for ham“, men han lovede at modtage kongen på skibet og sejle ham, hvorhen han ville. Afgørelsen i krigen faldt dog hurtigt. Næste morgen kom der bud, at Rangeta nu kæmpede mod Andeanaffoo, en søn af den forgående konge Ramaneto, og budet opfordrede Barrington til at sørge for god vagt ved fartøjet. Senere på dagen meldtes der, at Rangeta var flygtet. Det viste sig, at han i virkeligheden havde stået over for et oprør, og at hans egne forhandlere havde fået for modparten Andeanaffoo, som nu var blevet konge. Dette syntes dog ikke at medføre nogen ulykke for de hvide, da den nye hersker erklærede sig villig til at stå ved Rangetas kontrakt med Barrington.

Den 7. januar 1738 begyndte derfor handelen, og der blev straks købt 196 måder ris (à 20–25 pd.), som blev betalt med kugler, krudt, flintesten, spejle, sakse, knive, hollandsk stentøj og tinkander til en værdi af 21 sh. 8 d. sterling. Ligeledes købtes 2 mandsslaver for flinter, kugler, krudt og flintesten til en værdi af 8 sh. 7 d. pr. stk. I de følgende dage fortsattes forretningerne, alt imens kaptajn Holst surmulede over at skulle have slaver om bord, og førstestyrmanden Ole Andersen til gengæld stillede sig velvilligt dertil.

Barrington selv følte sig dog ikke personlig sikker som følge af den lave pris, han havde budt; men det beroligede ham, at en fransktalende dreng på kysten sagde ham, at „ingen havde tilforn været mere rund med brændevin end han“.

Det gik dog langsomt med slavekøbene. Vel kom der bud, at den nye konge om nogle dage ville komme ned med 600 slaver, og at han allerede havde fanget 400. Da Barrington imidlertid fik mistanke til de næste budbringere, der lovede kongens komme, og fængslede dem, fjernede alle de indfødte sig fra byen

omkring hans faktori. Endnu et bud indfandt sig dog og lovede slavetilførsler; men bedst som denne mand sad hos Barrington, sagde han pludselig, at han hørte de sorte tale om et hus, der brændte, og at han var bange for ulykke; Barrington „står op, ser sig rundt omkring og ser intet, sætter sig derpå ned igen; men knap havde han sat sig, førend han hørte mere tale om ild“. Det viste sig da, at der var ild i et af de indfødtes huse. Barrington fik på ny mistanke og gav ordre til, at hans krudt skulle føres ned til båden, og at de nærmeste af negrenes huse skulle rives ned. De sorte hjalp hermed; men bagefter spurgte Barrington, hvorledes ilden opkom, og truede med straf, hvorover de blev fornærmede og fjernede sig, den ene efter den anden. Barrington lod da signalere til skibet, som ved skud tilkaldte båden, der var op ad floden. Imens stimlede de sorte sammen på stranden; men da en af de skotske styrmænd viste dem en granat og en tændt lunte, drog de sig tilbage. De fornemste sorte lod derefter sige, at hvis Barrington ville holde sig gode venner med dem, måtte han bøje af og forlige sig med dem i denne sag. Om aftenen forlød det, at 300 mand efter mørkets frembrud ville angribe faktoriet, som derefter blev holdt i højeste alarm natten igennem; men næste dag var de sortes anførere villige til forlig mod at få hver en flint. Barrington benyttede imidlertid dagen til at føre sine varer ud til skibet, men tøvede dog endnu med at sejle fra stedet.

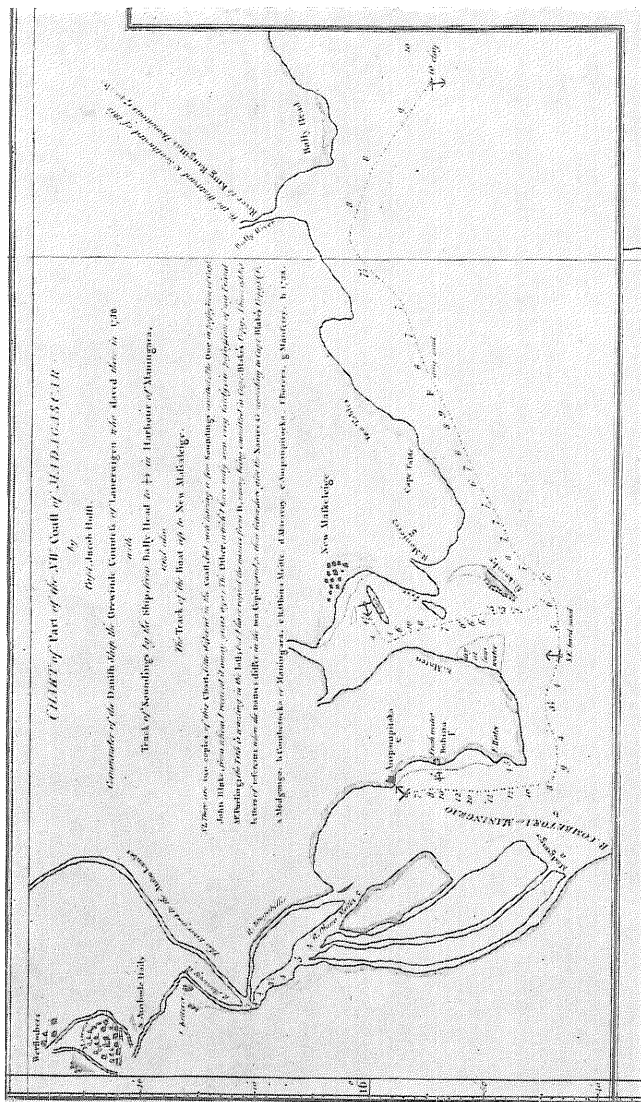
Som forholdene var, vovede den nye konge ikke at komme ned til kysten af frygt for, at det skulle gå ham ligesom forgængeren. Snart gik rygtet også, at Rangeta var på vej med 4000 md. for at tage hævn. Det havde da lange udsigter med slavetilførslerne. Alt imens sled opholdet på europæerne. Sigvard Friis Bruun forlangte på et vist tidspunkt tilladelse til alene at drage nordpå med et par pistoler i bæltet for at søge skibslejlighed til Indien; men han gav sig, da han havde sultet et par dage i land. Kaptajn Holst blev simpelthen ked af at ligge og vente og begyndte at tale om, at han ikke ville blive længere, end at provianten kunne strække til rejsen til Kap. Ja, han sagde endog, at Barrington lossede og ladede sine varer bare for at plage folkene, og når de blev syge og ikke kunne

passe tjenesten, ville han bedrage kompagniet for dets fragt; hele rejsen syntes blot resultatet af en chimære i Barringtons fantasi, og den skulle ikke få lov til at gentage sig. Holst kunne derimod nok tænke sig at komme igen selv. Kaptajnen mente nu også, at skibet ville tage skade, hvis det lå ret meget længere ved Young Owl. Selv de skotske styrmænd klagede over, at der var orm i det; men tømmersmanden sagde, at det var en gammel skade, fra før skibet forlod København. Det stod derimod virkelig slet til med Barringtons træbåndsvandtønder. Man havde ganske vist repareret vandfade ved Kap og op ad Morandavo hentet træ til tøndebånd; men Barrington hævdede, at det kun var kompagniets vandfade, der blev holdt vedlige, ikke hans egne.

Stillingen var i alle tilfælde usikker. Barrington kunne efterhånden ikke få mening i de oplysninger, der tilflød ham om krigssituationen i land, og den 31. januar gik han om bord i skibet. Snart efter så han sit faktori brænde i lys lue, „som viste, hvad skælmer de indfødte var“. Der var da ikke andet at gøre end at gå under sejl og søge handel et andet sted på kysten. Det var ved Young Owl kun lykkedes at få 42 slaver om bord.

De indbyrdes stridigheder i Sakalava havde givet Barrington den uheldigst mulige baggrund at virke på; men ved afrejsen mente han også at kunne fastslå, at han ikke havde været forsigtig nok ved valget af, hvem han indlod sig med. Han mente ikke, det havde været klogt at give mere for slaverne, han skulle heller ikke så snart have taget imod gaver, og navnlig skulle han ikke have givet den indfødte konge flinter, før en væsentlig del af slaverne var leveret. Risindkøbene var Barrington derimod godt tilfreds med, både hvad angik kvalitet og pris.

Efter at have forladt Sakalavas kyster lod Barrington skibet gå til riget Massaledsge på nordvestsiden af Madagascar. Sejladsen dertil tog 5 uger og var ikke uden fare, og undervejs døjede Barrington fornyet besvær med kaptajn Holst, der var fornærmet over, at han ingen slaver havde fået, men måtte lade sig nøje med løfte om senere at blive betænkt. Først den 4. marts 1738 nåede man frem til det nye operationsfelt, hvor man løb 5 mil op ad floden Combetocha til et sted ved navn Bahana,

Kort over Massaledsge med Maravoi og Combotochaflodens munding.
 Tegnet af kaptajn Jacob Holst og udgivet i henhold til parlamentsakt 1784.

hvorfra der var 11 mil til kong Anamanga Babas residens i Marravoi. Denne potentat gik for at være en af de mægtigste på øen.

Barrington og Holst gik nu sammen i land og var her så heldige at finde en indfødt, der havde været i Portugal og talte perfekt portugisisk. Ham fik de til at følge med som tolk, og således kunne de foretage en rejse til Marravoi for at handle med kongen om slaver. De opholdt sig en fjorten dages tid der i byen og opnåede virkelig en aftale om en leverance af slaver og om tilladelse til at bygge et faktori samt lov til at købe fødevarer hos landets indbyggere, der ikke fra begyndelsen turde sælge noget til dem uden udtrykkelig tilladelse.

De opnåede også, at kong Anamanga under livsstraf forbød sine undersåtter at gøre Barrington, hans folk eller gods nogen fortræd. Ligesom ved Young Owl lod de derefter opføre et faktori, omgivet af palisader, og lagde noget af Barringtons gods i land, og straks kom de indfødte og byggede huse deromkring, ligesom de bragte øksne og andre varer til salg.

Ligeledes foretog Barrington og Holst en rejse til byen Boina, der lå en dagsrejse derfra. På dette sted boede der med kongens tilladelse en del arabere, der var flyttet til fra Comorerne for at drive handel. I øjeblikket lå der også et skib fra øen Johanna [Anjouan], ført af en kaptajn, der var gift med en søster til kong Anamanga.

Under kaptajnens fraværelse havde det imidlertid udviklet sig til et farligt komplotmageri om bord. Efter at førstestyrmand Ole Andersen var død, var Herman Dyssel rykket frem i hans sted, og havde drikkeri og brutalitet før været slemt, så blev det nu værre. Det gik i lige grad ud over kompagniets og Barringtons folk, og alle var bange for Dyssel. Sluttelig kom kaptajn Holst under vejr med, at Dyssel havde planlagt at sejle bort med skibet en nærmere fastsat dag, og Barringtons folk meddelte, at hvis Dyssel skulle forblive i sin stilling, ville de ikke med på hjemrejsen. Efter at have rådført sig med Barrington, lod kaptajnen da Dyssel arrestere og slutte i jern tillige med konstabelen Christopher Hansen, tømmersmanden Hans Diderichsen Berg og bådsmanden Ole Erlandsen. Da man ikke turde

have disse oprørske hoveder om bord, fik styrmand Christian Sommer derefter ordre til at bringe dem i land og sende dem til kongen i Marravoi med anmodning om, at han ville beholde dem og give dem mad, indtil Holst forlangte at få dem udleveret. Da skibsfolkene bad for bådsmændene, fik han dog lov at blive om bord, og kun de tre mand blev ført i land. Nogle af folkene deltog i transporten, og doktor Grier fulgte med som tolk; men bagefter hed det sig, at han undervejs drak kammeratskab med Dyssel. Da fangerne kom til hovedstaden, skal kongen have sendt folk imod dem for at tage jernet af dem, idet han lod sige, at han ikke i sit land ville have europæere med jern på, og i øvrigt skulle han nok stå til ansvar for, at delinkventerne ikke løb deres vej. Sådan fortalte Grier i alt fald ved tilbagekomsten.

Skønt aftalerne med kongen var i orden, gik det ikke bedre med tilførslen af slaver ved Bahana end ved Young Owl. Folk, der kom til faktoret, hævdede, at årsagen var småkoppernes grasseren i landet, så der daglig døde mange slaver. Den ene af Barringtons kirurger, som en tid opholdt sig i Marravoi, fik faktisk også en del patienter med sygdommen.

Siden rejste Barrington personlig på ny op til hovedstaden og kom først tilbage efter en måneds forløb. Han bragte da den nyhed, at han havde giftet sig med kongens datter, og sagde, at han havde fået løfte om hurtig leverance af slaverne og om at få et parti øksne og et stykke land til medgift. Han havde nu planer om, at han efter at have ført slaverne til Vestindien ville vende tilbage til Massaledsge og oprette et eller andet etablisement. Han talte også om, at han håbede, han inden Sct. Thomasrejsen kunne få kaptajn Holst til at føre en ladning slaver til Mascarin, en ø, der lå lige øst for Madagascar og tilhørte franskmændene. I mellemtiden skulle nogle af hans folk blive tilbage og opkøbe slaver til Vestindienrejsen. Samtidig lod han faktoriets palisader flytte længere ud og flere huse opføre, hvor kongens datter med følge skulle bo, når hun nu snart kom til ham.

Der kom dog hverken slaver eller kongedatter. Tværtimod blev der bragt bud, at prinsessen var angrebet af småkopperne.

Barrington rejste da tilbage til Marravoi, hvorved han også blev i stand til ved sin personlige nærværelse at fremskynde slaveleverancerne.

Imens faldt tiden lang i faktoriet og om bord på „Grevinden af Laurwigen“, og der gik stærkt svind i den medbragte proviant. Det blev småt med brændevin, smør og flæsk, og i skibsprotokollen kan man følge, hvorledes rationerne efterhånden blev indskrænket. Barringtons folk, der lå ved faktoriet, fik intet deraf. De blev næsten alle syge, og nogle døde. Også på skibet indtraf en del dødsfald. Navnlig blev flere syge, som havde deltaget i en ekspedition op ad floden for at hugge båndstager og der drukket brakvand. Både kaptajnen og hans mandskab blev derfor meget betænkelige ved situationen. Samtidig faldt flere og flere af Barringtons vandfade i staver, og bødkeren havde travlt med at reparere dem; men man følte sig ikke sikker på at kunne medtage vand til en større ladning slaver. Der var nu heller ingen tvivl om, at ormene gnavede i skibet, og allerede den 8. april gjorde kaptajnen skriftligt Barrington opmærksom på disse skavanker. Det blev sagt, at endog krabber kunne bjerge sig i hullerne. Siden berettede de sorte, der daglig kom til faktoriet, at det endnu ville vare nogen tid, før Barrington vendte tilbage fra Marravoi. Han skal også have opfordret sine folk til at tage sig sorte koner, og skibsbødkeren, som var travlt optaget af at reparere vandfade, fik bestilling på kar til at bade i.

Da 3 måneder var gået efter ankomsten til Bahana, tabte kaptajn Holst derfor tålmodigheden, og hvad der slog hovedet på sømmet, var, at man nu helt måtte inddrage folkenes brændevinsration.

Skibsrådet blev sammenkaldt, og det blev vedtaget, at man ville stille Barrington et ultimatum, fordi han krævede „ubillige liggedage“ og derved skadede det danske kompagnis interesser. Holst meddelte Barrington dette i den skarpeste form: „Det er ikke for mig at forsvare at ligge her med kompagniets skib, til folket af sygdom må krepere, fornemmelig som han ingen handel eller vare til skibet forskaffer“. En stor del varer var bragt i land, uden at noget til gengæld var ført om bord. Skibets

medicin brugtes i den sorte konges tjeneste, og det forlød, at Barrington byggede sig hus i Marravoi. „Synes, som han var sindet at forblive her udi landet, som han haver virkelig indgivet sig udi giftermål med pantsakeren Andambabas datter ved navn Marri, og øjensynlig ses, at han ej bekymrer sig det mindste om negotien, skibet eller folkenes conservation . . . Mr. Barrington haver diverteret sig med at infengere og gøre alt sig på det kærligste for hans beagtede sorte prinsesses iagtholdelse, hos hvilken han haver opholdt sig den største og meste tid under pretention af handel. Man ser og fornemmer udaf mange sorte, som rent ud siger, pantsakeren kan ej forskaffe mange slaver; man befinder og åbenbart, landets folk skøtter ikke meget om at sælge deres slaver, og en del af dem tør ikke“.

Denne protest blev den 2. juni 1738 om morgenen beseglet og med skibsrådets underskrifter højtidelig overleveret til Barringtons næstkommanderende Ninian Bryce i faktoriet, idet man samtidig meddelte, at Holst nu ville tage varerne i faktoriet og dem af det derværende personale, der ønskede det, om bord. Holst lovede at aflægge ærligt regnskab for varerne; men hvem der satte sig imod deres inlådning, skulle betragtes som troløs mod den danske konge og det danske kongehus.

Ifølge Sigvard Friis Bruuns beretning fik Barrington frist til den 11. juni, men herom står intet i kaptajn Holst' protest-skrivelse, heller ikke i et brev, som Holst sendte Barrington den følgende dag.

Allerede den 3. juni var protestskrivelsen nået til Marravoi og kommet Barrington i hænde. Han svarede straks, at han ikke kunne tro, den var vel betænkt fra Holst' side. Liggedagenes antal kunne jo være kompagniet ligegyldigt; jo længere skibet lå, des højere løb blot hans fragt op. Det var virkelig i hans egen interesse at gøre rejsen så kort som mulig; han havde ingenlunde til hensigt at blive i Marravoi, og dr. Grier var ikke trådt i den sorte konges tjeneste. Holst bebrejdede ham med urette, at han havde taget varer fra skibet uden at sende slaver om bord; han havde dog sendt 7 slaver ud og modsat i Guinea, hvor man fik slaverne om bord i småpartier fra en række ankerpladser, var det på Madagascar almindeligt at få dem ud i

samlet flok fra en enkelt havn. Forhåbentlig ville småkopperne snart ophøre at hindre leverancerne. Barrington kunne ikke lade være at beklage sig over kaptajnens fremfærd. „Det gør mig ondt at finde“, skriver han, „jeg ikke er tilladt at forstå mine egne affærer bedst“. At søge ladningen et andet sted kunne gerne volde stor forsinkelse. Han håbede derfor, Holst ville bevare tålmodigheden, og han lovede, at folkene om bord til gengæld for den magre kost, de måtte døje, skulle få et pengebeløb, når de kom til Kap eller et andet europæisk guvernement. At tage hans varer om bord kunne ikke sikre kompagniet; samtlige varer i skibet kunne ikke dække fragten; den eneste udvej var at tage slaver med, hvilket var Barringtons alvorlige hensigt.

Hertil føjedes et par dage senere en skrivelse om, at Barrington havde fået et godt parti slaver og ventede flere. Han ønskede derfor sine varer og folk bragt tilbage til faktoriet, så han havde noget at fortsætte handelen med, og han lovede selv at komme ned til kysten snarest.

Svarskrivelsen nåede Holst den 6. juni, men fremkaldte kun et ganske kort gensvar, der gik ud på, at kaptajnen håbede, de ville få slaver, og at han i øvrigt søgte at handle, som han kunne forsvare over for sine principaler. Efter at have indladet varerne fra faktoriet og taget de fleste af Barringtons folk om bord, deraf flere syge, havde han imidlertid den 5. juni ladet skibet sejle ud af floden og lægge sig mellem dens munding og øen Mokamby. Ifølge Sigvard Friis Bruun påstod Holst, at han havde ladet sig bevæge hertil af udsagn fra de skotske styrmænd og læger, hvorefter Barrington havde samlet nogle hundrede kanoer bemanded med indfødte, som skulle hjælpe ham at overrumple skibet.

Barrington fik sig i hvert fald en ordentlig forskrækkelse, da han den 7. juni arriverede til faktoriet og så, at skibet var væk. Han skrev straks til Holst og bad ham vende tilbage med skibet; han havde et godt antal slaver med sig og behøvede derfor et par kister flinter og andre varer landsat til at betale dem med samt jern til at slå dem i. Indladningen af slaverne ville jo også lettes, når skibet vendte tilbage. Flere slaver var nu hver

dag at vente, eftersom Barrington langt om længe havde lovet at betale dobbelt pris for ikke at sejle tomhændet bort. På højst to-tre uger regnede han med at have skibet ladet. Han ønskede også sine gangklæder og regnskaber bragt i land igen, ligeså det fornødne husgeråd. Videre klagede han over, at han i nogen tid havde haft en meget stærk feber og var så svag, at han næppe kunne gå faktoriets længde tre gange; han var flere gange besvimet og var derved faldet og havde slået sig. Han var for svag til selv at komme om bord og ordne sine sager. Han ønskede sig derfor også medikamenter bragt i land. Dr. Grier var lige så ilde faren som han selv.

Til denne jamren svarede Holst den 8. juni meget koldt, at hvis Barrington havde en retfærdig sag, kunne han jo nok komme om bord; det drejede sig bare om 4-5 mil, og slaverne kunne føres ud i de kanoer, der havde bragt dem fra Marravoi, og betales direkte fra skibet. Først nu fastsatte kaptajnen fristen for skibets afsejling til onsdag den 11. juni 1738, og samtidig antydede han mistanke mod Barrington for at stå i komplot med de tre mand, der var sendt til opbevaring hos den sorte konge. Til gensvar herpå klagede Barrington på ny den 9. juni, at han og dr. Grier var så svage, at de ikke kunne komme om bord på skibet, og han bad indstændigt om, at de måtte få deres klæder og sengetøj i land, ligeså medikamenter, søkort, bøger m. m. Endvidere meddelte han, at kaptajnen nu havde mistet al kredit i land, fordi han ikke havde betalt for et par okser, der var ført ud til skibet, og for den sidste kvindeslave, der var leveret. Mest sorg voldte det dog Barrington, at han ikke kunne få sine handelsvarer i land, skønt Holst endnu i protestskrivelsen af 2. juni havde lovet at sende dem ind, hvis der blev brug for dem. Sluttelig nægtede Barrington at have set noget til de tre danske fanger i Marravoi.

Holst lod sig så vidt bevæge af alt dette, at han den 10. juni lod landsætte nogle kugler og flintesten, nogle få flinter, et fad krudt, en gammel kjole og et par bukser, en madras med nogle få flasker vin og brændevin og lidt papir. Han mente, det var nok til at betale for oxen og slaven, og ønskede Barrington en snarlig opkomst; men samtidig erindrede han om, at den fast-

satte tid for afrejsen nærmede sig stærkt, hvis ikke han den næste dag fik slaver at se.

Til denne korrespondance sluttede sig et brev af 8. juni fra den ene af Barringtons kirurger, Richard Murray, hvori han meddelte, at Barrington havde sagt til en af de sorte, at han ville blive på Madagascar. Styrmand Leith var også blevet syg og beklagede, at han nu ikke kunne følge med skibet; men han takkede kaptajn Holst for hans villighed til at hjælpe og ønskede ham en god rejse. Holst hindrede da heller ikke, at de to skotske styrmænd fik deres ejendele og kister i land.

Videre gik kaptajn Holsts medlidenhed ikke. Barringtons bønner var forgæves. Den 11. juni lod kaptajnen på ny skibsrådet samle, og da Barrington endnu ikke havde fremskaffet slaver, blev det besluttet at gå under sejl og forlade Madagascar, og dette blev straks iværksat.

Således efterlod man i det fremmede tre delinkventer, der var sendt til kongen i Marravoi, Barrington selv, hans styrmand Walter Lieth, hans kirurger Grier og Murray, desuden en af hans „gemene“ og to danske „gemene“. Hvordan det siden gik disse mennesker, vides ikke. Så syg som Barrington og flere af hans folk var, tør man formode, at de er døde i løbet af kort tid. Under alle omstændigheder må kaptajn Holst' handlemåde dog forekomme eftertiden urigtig. Vel var det med rette, han vogtede dansk gods og danske liv; men den frist, han satte for afrejsen, synes meget kort, og hans optræden over for Barrington bærer i den grad præg af kulde, at den må misbilliges. Endnu kunne han vel have ventet nogle dage eller gjort mere for at få de dødssyge mennesker bragt om bord, hvis han absolut ville sejle. Godset synes ham mere værd end menneskeliv. Måske ikke nogen ukendt synsmåde i kolonitrafikken.

Hvad „Grevinden af Laurwigen“ og det resterende mandskab angik, så forløb hjemrejsen på mere normal vis, men ikke uden stort besvær. Da de på grund af årstiden ikke lod sig gøre at gå direkte til Kap, styrede skibet først mod Mozambiquekysten i den hensigt med ansvar over for det danske kompagni at købe slaver for Barringtons varer. Ved ankomsten hertil den 7. juli 1738 løb skibet imidlertid på grund og blev læk, så man

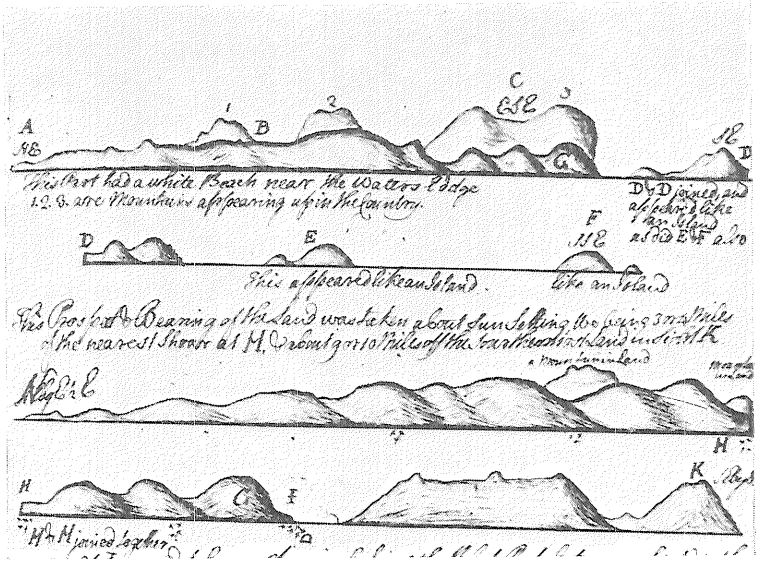
hele tiden måtte pumpe. Man måtte da bede den portugisiske guvernør om tilladelse til at reparere. En kølhaling lod sig ikke foretage; men den fornødne reparation udførtes, således at man den 20. september igen kunne forlade stedet.

Reparationerne betaltes med en del af Barringtons varer; men det blev ikke af de stedlige myndigheder tilladt at bruge nogen af varerne til slavekøb og heller ikke at drive anden handel. Kun købte guvernøren nogle flinter.

Straks efter ankomsten forlangte tre af Barringtons skotter med Bryce i spidsen at forlade skibet, og med guvernørens hjælp fik de dette gennemført. Deres gage ville kaptajn Holst dog ikke udrede. Under opholdet omkom bådsmand Ole Erlandsen med to matroser, idet de kæntrede med en båd, der var sendt ud for at hjælpe et grundstødt portugisisk skib. Båden mistede tillige mast, sejl og takkelage, men man kunne ikke få portugiserne til at erstatte disse ting.

På vejen fra Mozambique planlagde Holst at aflægge besøg ved „de Chrembesche Eylander“, der siges at ligge nord for den portugisiske koloni; men hvordan det forløb med dette besøg, forlyder der ikke nærmere om. Ifølge Sigvard Friis Bruun var det endvidere kaptajnens hensigt at gå ind til Rio de la Goa for at købe slaver; men da man kom ud for floden, var mandskabet uvilligt til at gå derind og mødte om natten op i kahytten for at få ham fra det. Holst måtte da bøje sig; der blev braset af, og kursen blev sat imod Kap.

Da man nåede hertil, besluttede man i et skibsråd den 13. november at søge havn; men en stærk storm blæste fra sydøst, og det var umuligt at nå ind i den skærmende bugt. I tre uger krydsede man forgæves i farvandet, og skibet blev derved så læk, at mandskabet måtte pumpe uafbrudt nat og dag for at holde det læns. Der var dog stadig ingen udsigt til vejrforandring. Den 4. december nåede man vel at kaste anker i nærheden af Robben Eyland, men næste aften drev man mod land. Man måtte derfor gribe til at kappe ankertovet og reddede sig kun med nød og næppe ud på havet. Mandskabet var nu udmattet og mange syge; alle slaverne var i stor elendighed, og skibets forsyninger gik på hæld. Da ethvert forsøg på at slippe ind til

Landtoninger ved udsejlingen nordfra til Capetown.

Efter Barringtons engelske journal.

Kap herefter måtte opgives, besluttede skibsrådet den 6. december først, at man ville blive ved med at krydse uden for Kap til springtid om morgenen den 11. december, og hvis skibet ikke til den tid slap ind i havnen, ville man søge anden havn; men straks efter, da det så ud til storm, ændrede man beslutning og kom overens om „under den allerhøjeste led-sagelse“ hellere straks at sætte kursen mod St. Helena. Endnu havde man kræfter til undervejs at optage en vidtløftig drøftelse om nogle perler, som styrmand Johannes Hansen beskyldtes for at have taget af Barringtons gods, men som han selv hævdede at have købt på vejen ud i Kap. Det var dog ikke uden de største vanskeligheder, man fortsatte rejsen. Hele mandskabet om bord var „på det yderste syge af skørbug og brystsyge“, da „Grevinden af Laurwigen“ den 20. december 1738 ankrede op ved St. Helena.

Man fik her den nødvendige hjælp, overgav en matros, der ved ulykkestilfælde havde mistet sin hånd, til lægebehandling

hos englænderne og hjemsendte en kort beretning om rejsens forløb. Allerede den 7. januar 1739 kunne man fortsætte til Vestindien, nu med kun 22 tilbage af de slaver, der var taget om bord på Madagascar. Endelig kom der fart over rejsen. Allerede den 11. februar nåede man St. Thomas. Få dage efter blev de 21 slaver, der var tilbage, solgt ved auktion, idet de indbragte et beløb på ca. 2480 rd., og siden udlossedes Barringtons varer, så skibet, efter at syn var afholdt, kunne kølhales og repareres. Det viste sig, at man kunne nøjes med at forsyne det med en falsk køl, og dermed tiltrådte man i juni hjemrejsen og nåede København den 28. august 1739.

Først ved afrejsen fra St. Thomas blev Barringtons tiloversblevne varer og ejendele optegnet og vurderet, deriblandt en ret betydelig bogsamling, der omfattede bøger både på dansk og på de tre europæiske hovedsprog, ikke mindst historieværker, men f. eks. også en malebarsk og portugisisk grammatik.

Barringtons supercargo Sigvard Friis Bruun rejste fra Vestindien hjem over Holland, og var i København, således at han allerede 14. juli kunne afgive beretning om rejsen. Efter „Grevinden af Laurwigen“'s tilbagekomst blev der optaget forhør angående forholdene om bord. Det fremgik heraf, at kaptajn Holst overalt havde gjort sit bedste for at skaffe de nødvendige forsyninger, medens Barrington havde været ganske forsømmelig. Skibsfolkene fik derefter deres gage; men Sigvard Friis Bruun synes at være gået derfra med tomme hænder, og kaptajnen fik næppe sit fulde tilgodehavende, i alt fald ikke straks. Styrmand Dyssels hustru førte klage imod ham, fordi han havde efterladt hendes mand blandt de vilde.

Barringtons varer blev solgt ved auktion i København den 12. oktober 1740; men det ses ikke, at det siden kom til noget opgør mellem kompagniet og ham eller hans eventuelle arvinger.

Kaptajn Holst for sit vedkommende havde ikke tabt appetitten på Madagascar. Sigvard Friis Bruun havde ved sin tilbagekomst også afgivet en beretning om den handel, der „er befunden at kunne med fordel drives på Madagascar såvel som på østkysten af Afrika“ og dertil nogle særlige refleksioner over

slavehandelen på Madagascar. Disse aktstykker var ikke uden optimisme, og i 1746 fik Holst igen tilladelse til at gå på langfart til Madagascar som kaptajn på „Grevinden af Laurwigen“, der nu var overgået til storkøbmanden Andreas Bjørns eje; men lykken svigtede også denne gang; „Grevinden af Laurwigen“ strandede den 18. marts 1747 på øen Ameland ved Holland, og mange af besætningen omkom. Holst reddede livet, men mistede alt, hvad han ejede. Dermed ophørte, så vidt vides, den tids forsøg fra dansk side på at drive handel på Madagascar, og Barringtons opdukken på det hjemlige firmament kan ikke siges at have fået følger; men hans fantasirigdom og dristighed tør ikke bestrides.

Kilderne til beretningen om „Grevinden af Laurwigen“s rejse 1737–39 ligger blandt skibsbøger, dokumenter og regnskaber i det vestindisk-guineiske kompagnis arkiv i Rigsarkivet. De omfatter dels det sædvanlige læg med skibets dokumenter, dels 4 særlige pakker om Barringtons rejse. Af indholdet i disse pakker fremhæves en kopi af skibsjournalen indtil ankomsten til St. Thomas og Barringtons journaler ført på engelsk til den 8. febr. 1738; af sidstnævnte kilde findes i pakke et uddrag på dansk, tillige med dansk oversættelse af nogle af de udvekslede breve; endelig foreligger Sigvard Friis Bruuns beretninger om rejsen, dateret 14. juli 1739. I kompagniets direktionsprotokol 1734–40 kan „Grevinden af Laurwigen“s afsendelse og hjemkomst følges. Om forholdene på Madagascar ved den pågældende tid henvises til det store værk A. & E. GRANDIDIER: *Collection des Ouvrages anciens concernant Madagascar I–IX*. Paris 1903–20. Heri optrykkes bl. a. i bd. VIII–IX DE FLACOURT: *Histoire de la Grande Isle de Madagascar* (Paris 1661) og FRANCOIS MARTIN: *Memoires sur l'île de Madagascar 1665–68*; endvidere i bd. II Robert Drury's *Journal* 1702–20 (heri mange oplysninger om Sakalava), i bd. V, 187 ff., John Deans rapport 1738 (kom som skibbruden til Sakalava, hvor alle hans fæller døde) og i bd. V, 170 ff. akter vedrørende svenske interesser for Madagascar. Om Barringtons oplevelser i Ostindien læses i KRISTOF GLAMAND: *En Ostindisk Rejse eller Thomas Thomson på Galejen* (Föreningen Sveriges Sjöfartsmuseum i Stockholm Årsbok 1953–54).